

INHOUD

DEEL EEN
Het aanbod
II

DEEL TWEE
William en Jack
19

DEEL DRIE
Jack en William
85

DEEL VIER
Marrakech
155

DEEL VIJF
Een verpletterend verhaal
223

DEEL ZES
Raffi
251

DEEL ZEVEN
De allemansvriend
269

DEEL EEN

Het aanbod

Een

Een jaar geleden kreeg ik per brief een ander leven aangeboden. Daar was volgens de afzender slechts één interview voor nodig. Het betrof een verhaal dat ‘gerust verpletterend’ genoemd mocht worden. De publicatie ervan zou me niet alleen een ‘behoorlijk bedrag’ opleveren, maar vooral – ‘en veel belangrijker nog’ – voor de erkenning zorgen die ik al zo lang was misgelopen.

Onder die laatste opmerking stond een dikke streep.

Ging dit over een tekortkoming van anderen of geloofde de briefschrijver dat het aan mij lag; dat ik er kennelijk nog steeds niet in was geslaagd enig aanzien te verwerven? Vooralsnog ging ik ervan uit dat de aanhef, ‘Zeer geachte meesterinterviewer’, cynisch was bedoeld.

Complimenten zijn instinkers: je bent ijdel als je ze accepteert en vals bescheiden als je bedankt voor de eer. Ik zou mezelf hooguit een ervaren interviewer willen noemen. Of aandachtig luisteraar. Iemand die anderen het gevoel geeft dat ze hem alles kunnen toevertrouwen. Een soort biechtvader, ja, dat was een mooie blurb van Arnon Grunberg achter op de bundel *1 interviewer, 10 geboden, 100 schrijvers*, ik was ‘de ideale biechtvader, en zoveel meer dan dat’.

Later heb ik me afgevraagd wat Grunberg bedoelde met

‘zoveel meer dan dat’. Het leek me een eenduidiger aanbeveling dan ‘de betere Leon de Winter’, een karakterisering die namens hem achter op mijn vierde roman, *Hotel Linda*, mocht worden afgedrukt. Misschien moet ik er nog eens naar vragen, maar ons contact lijkt, sinds ik hem enige jaren geleden had gefeliciteerd met de geboorte van zijn kind, enigszins te zijn bekoeld. Het was goedbedoelde, maar misplaatste hartelijkheid: interviews zijn géén gewone gesprekken, hoezeer ik ook mijn best doe ze erop te laten lijken. Interesse en openhartigheid zijn zaken die, tegelijk met het opnameapparaatje, aan- en uitgezet kunnen worden. Na een paar uur nemen de interviewer en de geïnterviewde afscheid en áls we elkaar nog eens tegenkomen, is dat – als het niet voor een ander medium, voor nóg een vraaggesprek is – vaak ongemakkelijk.

Volgens voormalig huisarts en politicus Rob Oudkerk kwamen er tijdens het VPRO-televisieprogramma *De Firma* interview zoveel persoonlijke zaken aan bod dat hij halverwege de uitzending overwoog zijn oude moeder te bellen. Vond ze het wel goed dat hij al die familieverhalen met mij deelde?

We bogen steeds verder naar elkaar toe, alsof we bij hem thuis aan de keukentafel zaten. Zonder camera of microfoons. Na afloop klonk een klein applaus.

‘Dat was nou een écht gesprek,’ zei de eindredacteur.

Een maand later kwam ik Oudkerk tegen op de Noordermarkt in Amsterdam.

‘Rob!’

‘Ja?’

‘Ken je me nog? *Firma* interview?’

‘Oké,’ zei Rob lijsig, ‘en dan?’

Dan niks natuurlijk. Dat was de Plantage-studio, dit is de boerenmarkt. Daar werden intimiteiten verhandeld, hier zuurdesembrood en biologische geitenkaasjes.

Mensen die bedreven waren in het geven van antwoorden bleken zelf nauwelijks in staat een behoorlijke vraag te stellen. Of ze waren gewoon niet erg in mij geïnteresseerd, dat kan natuurlijk ook. Sommige geïnterviewden leken ervan uit te gaan dat ik bij een volgende ontmoeting, na het uitwisselen van de gebruikelijke onbenulligheden, onmiddellijk bijgepraat wilde worden over al de nieuwe plannetjes die op stapel stonden en waarvan ik dan wel ergens, in krant of tijdschrift, verslag mocht uitbrengen.

Het beroep dat ik uitoefende, paste uitstekend bij mijn neiging niet – of pas veel later – te zeggen hoe ik werkelijk over dingen dacht. Tot dat moment aanbrak, kon ik het met iedereen eens zijn, mijn gesprekspartners prijzen, aanmoedigen, hen ervan overtuigen dat ze overal en altijd op me konden rekenen. Het was een houding die in kortstondige relaties – wat interviews in feite zijn – doorgaans tot voldoening leidde, maar in mijn persoonlijk leven op de lange duur vooral veel achterdocht had opgeleverd.

Doorgaans benaderde ik zélf mensen voor mijn Tien Geboden-serie in *Trouw*, maar het gebeurde steeds vaker dat interviews me door agentschappen, pr-bureaus of uitgeverijen werden aangeboden. Een enkele keer kwam de vraag rechtstreeks, soms zonder omhaal van woorden: Wordt het niet eens tijd om mij die gewetensvragen voor te leggen?

De eerste aflevering, met oud-politicus Willem Aantjes, werd op 3 januari 1998 gepubliceerd. God, geloof, vader, moeder, oorlog, vrede, schuld en boete: er kwam tijdens het gesprek zoveel aan bod dat de redactie, steeds op zoek naar human-interestverhalen, besloot een reeks te bestellen. Doe er maar een stuk of vijf, zeiden ze. Na vijftewintig jaar had ik meer dan zeshonderd afleveringen ingeleverd.

Schrijvers, muzikanten, kardinalen, pornosternen, politici en kickboksers: de meest uiteenlopende mensen waren in de loop der tijd aan het woord gekomen, maar niet eerder had ik iemand gesproken die officieel was doodverklaard.

Jack Kaptein kende ik als een mediagenieke vastgoedmagnaat die ‘onder verdachte omstandigheden’ was verdwenen, maar sinds een maand vooral als de broer van William, zijn opvolger bij het familiebedrijf ARIEKAP, International Investments And Real Estate.

Tijdens een eerste gesprek, dat ik in opdracht van DMA – *Dutch Management Abroad* – had gevoerd, ontstond het idee William Kaptein ook voor de Tien Geboden te vragen. Dat tweede interview was voor Jack de aanleiding geweest contact met mij te zoeken.

‘Na kennis te hebben genomen van het schijnheilige onderhoud met mijn broertje Willy in de voormalige verzetskrant *Trouw*,’ schreef Jack, ‘voel ik me genoodzaakt uit de schaduw te treden. Ik heb me in de ogen van velen misschien schofterig gedragen, maar beschouw mezelf toch als een minder zondig mens dan de meeste gelovigen die

ik heb ontmoet toen ik nog volop in de spotlights stond.'

Daarna volgden de toezegging dat er binnenkort contact met mij zou worden opgenomen, een dringend verzoek met niemand over de brief te praten en de hartelijke groeten.

DEEL TWEE

William en Jack

Twee

‘Het is net alsof ik mijn broer heb vermoord.’

Eerder die week had William Kaptein bij de rechtbank het verzoek ingediend de vermissing van Jack vast te stellen, zodat een akte van overlijden kon worden opgemaakt. Er kwamen meer vergelijkingen – ‘alsof ik gevraagd heb de beademingsmachine stop te zetten’ en ‘alsof ik van mijn geloof ben gevallen’ – maar zijn opmerking over de moord zag ik onmiddellijk als kop boven het artikel staan.

Van alles wat de nieuwe CEO van ARIEKAP vertelde, interesseerde het relaas over de zoektocht naar zijn broer me het meest. Een maand voor onze ontmoeting had hij te horen gekregen dat de Alithea, het zeiljacht waarmee Jack een jaar eerder in zijn eentje uit IJmuiden zou zijn vertrokken, onbemand voor de kust van Lanzarote was teruggevonden.

‘Iedereen zegt het, nu móét ik wel geloven dat Jack is overleden, maar toch, misschien...’

We bevonden ons op de zevende en hoogste verdieping van een kantoorgebouw aan de rand van Zoetermeer. Kaptein, een slanke zestiger met een dikke grijze hardos en één zwarte, doorlopende wenkbrauw die boven zijn bril als een rups op en neer bewoog, liep tijdens het interview regelmatig naar het raam dat uitzicht bood op een uitge-

strekt polderlandschap. Met zijn rug naar me toegekeerd mompelde hij iets over de uitbreidingsplannen van ARIEKAP, maar ik stelde me voor dat de nieuwe topman daar vooral stond om te checken of hij zijn broer niet ergens aan de einder op zag doemen.

Jack en William werden kort na elkaar in Marrakech geboren, waar de familie Kaptein deel uitmaakte van een klein gezelschap welgestelde Europeanen.

‘We hielden elkaar stevig vast,’ zei Kaptein en schudde zijn gebalde vuisten. Na een korte pauze vervolgde hij dat er wel iets van die privé-informatie gebruikt mocht worden, maar het meeste, zou ik vast begrijpen, was niet voor publicatie bedoeld. Kaptein zou graag zien dat het accent in het artikel kwam te liggen op het hier en nu... waarna hij volschoot en ik me haastte te zeggen dat mijn opdrachtgever, *Dutch Management Abroad*, er waarschijnlijk net zo over dacht als hij. Kennelijk gerustgesteld pakte Kaptein de draad weer op en zei dat het beslist niet altijd gemakkelijk was de broer te zijn van iemand die ‘als een wilde playboy’ door het leven ging. Alhoewel ik niet alles moest geloven wat er in de bladen stond, mocht ik ervan uitgaan dat minstens de helft van alle verhalen op ‘een zekere waarheid’ was gebaseerd.

Jack had zijn Lamborghini Diablo GTI Stradale inderdaad total loss gereden, maar dat gebeurde pas na anderhalf jaar en niet de dag waarop hij de wagen bij de dealer had opgehaald. De Bombardier Challenger 300 stond op naam van de zaak en was dus niet Jacks privéjet. Hij had